Ч. 112 (906). Львів, середа 22. мая 1918. Рік IV.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 16 сот. На провінції 20 сот.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

політична, економічно-суспільна часопись. (Редакція Руська ч. 3.)

О „Рідну Школу".

Вчера відбув ся у Львові зїзд делеґатів Краевого Шкільного Союза „Рідна Школа". До війни „Рідна Школа" була одною з наших найповажнійших культурно-просвітних інституцій. За короткий бо всего кількалітний час свого істнованя розвинув Шкільний Союз кольосально майже просвітну працю. Старанєм його заложено цілу низку укр. приватних ґімназій і народних шкіл, він збирав великі майже до пів мілїона річно доходячі капітали на просвітні цілі, ширив ідею народної просвіти і зосередничив в своїх руках майже всі нитки нашої народної шкільної політики. Ідею рідної школи ширив Союз далеко поза границями Галичини, а саме в Америці і Канаді.

Війна була катастрофою для „Рідної Школи" і перервала всю її працю. Після укінченя російської окупації з матеріяльних і технічних зглядів не міг союз відновити своєї діяльности, а то тим більше, що не стало промоторів сего Союза бо помер п. Людвик Сальо, душа Союза і виїхав до Америки п. Демидчук, енерґічний завідуючий головної канцелярії „Рідної Школи". Приватні ґімназії, які після окупації прикликали на ново до житя провінціональні гуртки „Рідної Школи", піддали ся цілковито під патронат Українського Педагоґічного Товариства, якому і до війни по части підлягали. В сей спосіб „Рідна Школа" не проявляла аж до послідної хвилї ознак житя.

Тому добре зробив голова „Рідної Школи" п. радник Кивелюк, що скликав зїзд делеґатів „Рідної Школи". Але сей зїзд не підготовано належито, не передискутовано наперед в пресі його цїли і тому він випав цілком непоказно, а склад його учасників здавав ся бути случайним. Також сама дискусія на зїзді була безпорядочна і обертала ся ввесь час коло питаня, чи не належало би прикінчити взагалі діяльність „Рідної Школи", а всі її аґенди передати Педагоґічному Товариству.

Сей погляд заступали передовсім особи, які стоять близько до Пед. Товариства. Другі знова були сего погляду, що належить назад прикликати до житя упавшу інституцію, бо Пед. Товариство зі статутарних зглядів, як також свого становиска супроти властий, не є в можности повести всіх аґенд „Рідної Школи". Мусимо мати елястичну національну інституцію, якої цїлею було би не лише удержуванє і закладанє нових ґімназій, а яка взагалї ширила би ідею рідного шкільництва і вела нашу національну шкільну політику, заінтересувала нею широкі круги нашої суспільности і збирати шкільний фонд. По довгих дискусіях при голосованю ухвалено 20 голосами проти 17 **відновити „Рідну Школу"**.

Після обіду мало ся вибрати нову управу. Однак тепер зібрало ся ще менше членів і знова розпочато на ново дискусію про питанє „бути, або не бути". Супроти сего не вибрано управи, але вибрано комітет зложений з о. сов. Стефановича, проф. Білецького, проф. Щурата, дир. О. Макарушки, проф. Яцкевича і посла д-ра Цегельського. Сему комітетови поручено **підготовати і скликати новий зїзд „Рідної Школи"** і візвати всїх наших діячів і інституції до участи в дискусії в пресі на тему „Рідної Школи".

Сподїемо ся, що комітет совісно виконає вложений на него обовязок і воскресить нашу довоєнну культурну інституцію.

З України.

Церковний собор.

23. мая почнеть ся знов робота всеукраїнського церковного собору, яка була перервана большевицьким натиском. Головними питанями сього собору мають бути: відношенє української церкви до уряду, становище духовних шкіл і ріжних інституцій на Україні і вибори всеукраїнського **митрополита**, а в звязку з сим й питаня про відношенє української церкви до російської.

Навязуючи до тої справи в „Новій Раді" пише „Парохіянин":

За політичними подіями останніх днів українське громадянство не помітило тієї шкідливої роботи, яку провадить войовничо настроєний епископат. Коли серед невеличкого гуртка українського духовенства виникла була перша думка про націоналізацію церкви, мало не всї епископи на Україні, а найбільш ті, що стоять на чолї її, поставились до сього неґативно, і з того часу ця руїницька робота не припиняеть ся. До сього часу ніяк вони не можуть помирити ся з фактом істнованя українського собору. Не маючи змоги в свій час стати йому (соборові) на перешкоді, бо складав ся собор за часів революційного руху, і примушені визнати його фактично істнуючим, тепер, коли національно державній справі загрожує загибіль, сї духовні самодержці силкують ся, щоб поховати саму ідею українізації церкви. У Москві і Київі знайшла собі тихий захисток чорна церковна сила і вживає всяких засобів, щоб як мога хутчій повернути попереднє самовластє в справах церковних. У сих осередках вороги української національної церкви кують на неї кайдани.

Орґанізації „Пастирскій союзъ" і „Союзъ приходскихъ совѣтовъ" висловились за негайне закритє ненависного їм українського собору, що розпочав був свою роботу перед большевицьким нападом. В зазначених діях ворожих нам елементів бачимо і послїдовність і пляномірність. Вони невпинно йдуть до своєї мети, хоч несуть українській церкві самий гніт. Але де-ж наше українське духовенство? Що робить президія церковного собору, котра повинна стояти на сторожі його прав? Невже насінє, що засіяно в недавні часи гуртком справжніх Українців, не дає пожитку?

Що-ж діяти? кінчить ся стаття. Відкидаючи все хистне, завзято візьмемо ся до роботи, щоб прокинулись приспані сили, — до автокефалії української церкви підемо шляхом упертої боротьби. В боротьбі переможе той, хто буде красше узброєний, і на ще декого треба звернути увагу. Боротьба не за горою. У неділю на епархіяльному зїзді зустрічають ся дві сили: столичне духовенство, що тягне до Москви, і сільське та повітове, про настрій якого можливо тільки гадати представники столичного духовенства, що ввійдуть в склад зїзда. — се відомі стовпи реакції: Корсаковський, Титов, Вішневецький, Ялповський, Пестряков, Довгополов і инші. Як пригадаємо, що і від мирян послано здебільшого людий з виразним нахилом до єднаня з Москвою, то видно буде, яка небезпека загрожує українській церкві, і тому перше завданє на теперішний момент — се зорґанізувати в міцну силу сільське духовенство і селян, що прийдуть на зїзд. Коли се буде зроблено, добре, коли місцевий український гурток підсилить ся новими, свіжими елементами, тоді й серед сумних відгуків нашої сучасности блисне надія на красшу будучину української національної церкви".

До історії німецької „добичі".

З Одеси пишуть до „Кіевской Мысли" під датою 17. мая:

„В моряцьких кругах йдуть живі розмови про вчерашню берлінську радіотелеґраму в якій сказано: „Часописи печатають спис російських воєнних кораблїв, що дістали ся Німцям в Севастополї. Найцїннійші з них панцирники „Патьомкін" (12.800 тон), „Ростислав" (8.800 тон), кружляк „Память Меркурія" (6.675 тон), старе лінійне судно „Синоп" (11.400 тон), яхт „Альмаз", кружляк „Прут" б. турецький кружляк „Меджідіе", що затонув в 1915 р. при одеських берегах і зістав видобутий Росіянами. Дісталось їм теж боєве судно „Цісарева Марія", що в наслідок пожежі потонуло було в севастопольськім заливі. Німці його тепер видобувають з дна. Захоплено 20 транспортів вугля. Часописи витають правительство з нагоди такої цінної добичі, яка має стати основою для німецької господарки на Чорнім Морі".

Українці і правительство.

Партія с.-ф. постановила не дозволяти нікому членови партії входити в склад кабінету. Дозволила однак брати участь в державній праці на ділових становисках. Супроти того призначенє Д. Дорошенка та Лотоцького на міністрів, відпали. Правительство однак веде переговори з с.-ф., щоби в склад кабінету увійшов на міністра земельних справ Мацієвич, а на міністра віроісповідань Лотоцький. Дорошенко анї не приняв портфелю, анї не відкинув. Чи він приймє портфель, се залежить від того, чи переговори доведуть до порозуміня та до згоди с.-ф. Крім того, має бути принято на високі становиска в мінїстерствах визначних українських діячів.

Мир між Україною і Росією.

„Кіевская Мысль" з дня 18 мая доносить, що на раді міністрів піднято питанє про конечність війти в переговори з бувшим міністром справедливости Шелухіним, щоби запросити його на предсїдателя конференції для заключеня українсько-російського мира. Запросини ті мотивують необхідностю по змозї як найяркійше представити на конференції партії соціяльних-федералістів та самостійників.

Делеґація українського правничого тов-а у гетьмана.

„Нова Рада“ пише: Делеґацію правників з Орестом Ів. Левицьким (почесним членом тов-а) на чолї, гетьман приняв уважно. Подавши гетьману інструкцію від правничого Тов-а, делеґати О. І. Левицький, В. И. Войсович-Павлович, Р. М. Лащенко і Г. Д. Вокушевський звернули увагу гетьмана на ті питаня, які були зазначені в інструкції.

Що до питаня про українську мову, як мову державну, то гетьман П. Скоропадський виразно і рішучо зазначив делеґатам, що на Україні є і буде державною мовою мова українська і навіть здивував ся, що з сього приводу ще виникають сумніви. При тому гетьман повідомив делеґатів, що тепер саме обмірковують ся заходи, щоб у визначений термін, урядовці в урядових установах вживали української мови. З приводу судової справи гетьман зазначив, що укр. судові установи залишають ся непорушні і що судії укр. судових установ ні в якім разї з своїх посад усунені не будуть; гетьман згодив ся з делеґацією, що цілком ненормально те, що укр. правників не долучають до праці в законодавчих комісіях і обіцяв на се звернути увагу міністра юстиції.

Торкнувшись питаня про загально політичне становище України, гетьман зазначив, що він був-би радий працювати на користь України з представниками справжньої свідомої укр. інтеліґенції. В розмові гетьман підкреслив свій погляд на Україну, як на цілком незалежну і самостійну державу. Торкнувшись ще деяких питань про автокефалїю укр. Церкви, національний укр. університет, земельну справу і т. ин., делеґація попрощалась з гетьманом. Прощаючись гетьман зазначив, що він був радий бачити в себе укр. правників і прохав допомогати йому в його праці. „Праці дуже багато — сказав гетьман — сплю часто не більш 4 годин“.

Хто борев ся під Каневом?

„Кіевская Мысль“ пише: Після вісток, одержаних військовими властями, польський корпус зістав оконечно розоружений. Обезоружених Поляків вивозять поїздами з повітів. В звязи з доконаним обезоруженем польський виконний комітет на Україні приняв слідуючу ухвалу:

Польський виконний комітет на Україні на своїм засіданю дня 16 мая 1918 р., вислухавши звіт польської військової управи, висказує свою пошану для памяти земляків, що погибли в обороні чести польського жовнїра і протестує проти несправедливости, заподіяній невтральному польському війську, підвласному найдостойнїйшій Реґенційній Раді, яка виключно мала право видати приказ на обезоружене корпуса.

Дня 17 мая — як доносить „Кіевская Мисль“ з 18 с. м. відбула ся в костелї св. Олександра панахида по погибших під Каневом польських леґіонерах „зелїзної бриґади“ Галера.

Австрійці арештують.

„Нова Рада“ доносить: В звязку в останними політичними подіями в Ольгополї на Поділю, австр. військова власть заарештувала повітового команданта полк. Мацяна, його помічника д. Марчука, повіт. комісаря д. Стратієнка, повіт. нач. міліції д. Віліхевича, членів повітової народної управи дд. Зборовського і Бежеоара, членів шкільної пов. упр. дд. Босенка і Сабалдиря, секретаря шкільної управи д. Кухарчука і участкового нач. міліції Фалаштинського. Є чутка, що арешти ще не скінчились. Для всього укр. громадянства повіту арешти таких діячів повіту виникли цілком несподіяно, бо до того зовсім підстав не було.

Водяні шляхи і експльоатація сили Дніпра.

В „Новій Радї“ читаємо: По докладу міністра шляхів на раді міністрів розглядало ся питане про шлюзуване дніпровських порогів, щоби утворити суцільний водяний шлях до Чорного Моря по Дніпрови, Німану до Балтійського Моря. В найскоршім здійсненю сього величезного проєкту обопільно заінтересовані як Україна, так і осередні держави. — Маючи на увазї, що Дніпровські пороги являють ся жерелом великої електричної енерґії, яка має досить сили для того, щоби при правильній її експльоатації живити всю катеринославську зелїзницю, — міністерство шляхів висловлює ся за те, щоби шлюзуване дніпрових порогів здійснено державним коштом і щоби вони були перетворені в жерело державних доходів. Що до суцільного водяного чорноморсько-балтійського шляху, то мініст. шляхів має на думці післати представника в Берлїн і Відень, щоби погодитись з осередними державами відносно того, яку власне частину загальної праці по встановленю водяного шляху візьме на себе кожда держава. Рада міністрів ухвалила оба проєкти міністерства, поручила міністрови шляхів подати відповідні законодавчі проєкти.

С. Петлюра у міністра справедливости.

Голова всеукр. земського Союза Семен Петлюра відвідав дня 17-го мая міністра справедливости М. П. Чубинського, докладаючи заходів о увільнене увязненого недавно голови горішньо-дніпрової земської управи Гришка і цілого ряду увязнених членів пов. земств подільської ґубернії. Петлюра звернув увагу міністра на те, що арештоване земських діячів переводить ся без дійсної причини і лучає ся дуже часто актом личної мести. А тимчасом вязнене відвічальних земських діячів має погубні наслідки для діяльности місцевих суспільних самоуправ, бо вносить туди заколот і терор. Специяльно вказав Петлюра на те, що Гришка увязнено за большевицтво, тимчасом того самого Гришка засудили були червоноґвардійці на смерть і він прямо чудом спас ся. — Міністер прирік Петлюрі розслїдити наведені ним факти.

Зїзд діячів укр. преси.

Дня 17-го мая відбулось засідане організаційної комісії для скликаня зїзду діячів преси. Рішено питане видавати „Бюлетини зїзду“ на укр. і рос. мові (офіц. частина), а проче рішено печатати на тій мові, на якій прислано в редакцію. Слїдуюче засідане назначено на 20-го мая.

В. РІЗНИЧЕНКО.

На могилі гетьмана Мазепи.

(Кінець).

В такім видї представлялась справа з місцем могили Мазепи до 1883 року, коли в „Кіевск. Старинѣ“ надруковано допити і відповіди одного з найблизших сторонників Мазепи і його другів, перейшовших на бік Карла XII і приймавших участь в похороні Мазепи, — Григория Герцика. На допиті сьому, учиненому над ним московськими властями, Герцик, між иншим, заявив, що після смерти Мазепи в Бендерах він був післаний Пилипом Орликом, в числї инших людий, супроводжати в Галац прах Мазепи для похороненя, де Мазепу тамошній митрополит і поховав.

Як людині, що брала участь в похороні Мазепи, супроводжала його труну до самого місця могили, ми, отже, не маємо ніяких підстав не вірити Герцикови. З другого-ж боку, загально прийнята думка про Варницю, як про місце похорону Мазепи, розповсюджена Бант. Каменським, Маркевичем, Енгелем і и. історіографами, була настільки популярна, що тільки показане людини, що супроводжала домовину Мазепи, могло похитнути її. Се добре зрозуміла ред. „Киів. Стар.“, коли писала в тім-же роцї в сїй справі: „проте, остаточно се непорозуміне (межи показанями історииків і очевидця) може бути вирішене з одного боку відшуканем надгробної епітафії або метричного запису в одній з галацьких церков, а з другого боку — розкопом того кургана в Варниції, про котрий кажуть, що в ньому похований Мазепа“.

Після обнародованя сих цінних відомостий Герцика, М. Костомаров в другім виданю своєї моноґрафії про Мазепу, цілком відхилив оповідане Бантиш Каменського і шведських розказчиків про Варницю і Яси, як про місце могили Мазепи і визнав за місце її Галац. Таким побитом, був констатований факт погребаня Мазепи не в Варниції, не в Ясах, а в Галаці. Подрібнійші відомости про могилу Мазепи знаходимо ми в румунських джерелах — в хроніці румунського літописця Миколи Костина (1662—1711 р. р.) — великого льоґофета Молдавії і сучасника смерти Мазепи — і майора Кагальничано. Джерела сї, окрім того, що підтверджують показане Герцика про Галац, як про місце похорону Мазепи, цінні для нас ще тим, що указують — де саме, на якому місци в Галацу похований Мазепа, розказуючи нам подрібно історію Мазепиної могили.

Після смерти Мазепи, росказує М. Костин, „похоронний обряд над ним було зроблено в парохіяльній церкві села Варниції біля Бендер, потім його тіло було відправлено в Галац, де воно було поховано в монастирі св. Георгія“; „але навіть в могилї Мазепа не знайшов спокою, котрого не мав при своїм житю“, замічає М. Костин, кілька часу після похорону, під час пруської кампанії, що була при господарі Дмитрі Кантемирі, турки захопили і розгромили город Галац і шукаючи скарбів, потурбували могилу гетьмана.

Заінтересований сими звістками сучасника Мазепи про його смерть і могилу, видавець літописі М. Костина, Кагальничано, для того, щоб провірити звістки літописця і зібрати на місци матеріял про сучасний йому стан могили Мазепи, нарочно для сеї цїли відправив ся в Галац і там вібрав відомости про історію Мазепиної гробниці. Подаємо їх тут.

„Монастир св. Георгія в Галаці — старинна будівля збудована в чудовій місцевости на березї Дунаю. Будівля ся побудована Ґенуенцями ще ранїйш того часу, коли повстало молдавське господарство. Гетьман Мазепа похований в нїй на самій середині церкви в склепу, вимурованому із цегли, над котрим покладена була надгробна плита з епітафією і гербом Мазепи, на котрому, між иншими емблемами, був зроблений одноголовий орел. Мабуть, після спустошеня Галаца Турками гробниця гетьмана була возстановлена його поклонниками, бо надгробна плита, хоч і розбита, до недавнього часу була ще посеред церкви; епітафія дещо потерлась на нїй від ніг богомольців, але образ орла на гербі можна було ясно бачити.

В 1835 роцї грецькі ченці не знали вже імени людини, похованої в їхній церкві; тогож року вони хотіли поховати серед церкви помершого тодї боярa, котрий називав ся „сердарем Дмитром Деречи Башою“; готуючи для нього могилу, вони натрапили на свод Мазепиного склепу і одчинили його; коли одкрили його, то в ньому оказав ся череп і кістяк гетьмана; монахи отодвинули на бік останки невідомого їм покійника і в тім-же склепу радом з Мазепою поклали тіло згаданого висше боярa.

Кілька років після сього молдавське правительство видало указ, котрим забороняло ховати покійників посередині церков. Тодї родичі Деречи-Баші відкрили його гробницю, виняли його останки разом з кістьми Мазепи і, справивши панахиду, перенесли їх в нову гробницю, приготовлену зовні церкви праворуч від входа. Тодї-ж була знята і ста-

Зїзд Союза Українок.

Вчера відбув ся у Львові численний зїзд Союза Українок в салї тов. „Бесіда“. Зїзд відкрила горячою промовою предсїдателька Союза Українок Вп. Пані Макарушкова. В своїй промові здала пані предсїдателька короткий звіт з дотеперішної діяльности Союза і візвала присутні пані до інтензивної участи в обрадах зїзду. Після сего вибрано на предсїдательку зїзду п. Ціпановську з Перемишля. Секретарювала п. Савицька.

Перший реферат про потребу і значінє жіночої орґанізації виголосила п. Бляпка Баранова.

З причини скупости місця ми не є в можности передати тут сего реферату в цілости, хоч як він дуже на се заслугує з огляду на важність порушених п. референткою питань. П. референтка зазначила вперед значінє жіноцтва під теперішну военну добу. Видимим знаком сього значіня є скріплене політичного жіночого руху в Европі. В Анґлії признали вже жінкам засадничо виборче право. Росія і Україна проголосили повне політичне рівноуправнене жінки з мущиною. Дещо під тим зглядом змінилось і в Австрії. Тут допущено жінку до опіки над малолітними, позволено їй бути свідком при завіщанях, при споряджуваню правних актів і є всякі познаки, що жінка в Австрії буде допущена до участи бодай в громадських радах. Теперішна війна втягнула і наше українське жіноцтво в Галичині в круговорот публичного житя. Нікого війна так не вишколила і не змодернізувала, як саме наше сільське жіноцтво. Вона розвинула і поглубила в нїм національне чутє і свідомість (доказ хочби торжества 3. марта). Сю корисну зміну треба використувати для поглублення жіночої орґанїзації. Як доси, то справа нашої жіночої орґанїзації представляєть ся доволї слабо. Маємо „Союз Українок“ з нечисленними філїями на провінції, маємо ще декільки товариств філянтропійних. В останних часах основано також комітети опіки над жовнірами, Січовими Стрільцями, виселенцями, военними сиротами і т. п. Та й сї товариства не сповнили як слід свого завданя, головно через те, що не мають свого власного пресового орґану. Треба отже зорґанізувати при „Союзї [illegible]країнок“ окрему комісію, яка велаби [illegible]тичну роботу. На державній Украї[illegible] вже жіноцтво свій орґан „Жіночий Вістник“. На свій орґан треба очевидно фондів; фонди можна добути з членських вкладок, з ріжних збірок, коляди, фестинів, забав... Жіноцтво мусить живійшу брати участь і в загальній, культурній, економічній а навіть в політичній роботї, бо тільки через те здобуде жіноцтво більший вплив в нашім публичнім, громадянськім житю.

Другий реферат про потребу економічної орґанізації жіноцтва виголосила пані І. Блажкевичева з Залуква. Від себе пожелали би ми Союзови Українок, щоби Союз реферат п. Блажкевичевої видруковав і ширив між нашим народом.

До війни — говорила п. референтка — наші селяни уважали участь жінок в публичнім житю чимсь непристойним. Також середні верстви ще тепер путають свої жінки і доньки ріжними безумовними вязами, яким на імя „не випадає“. Їм „випадає“ хиба вийти за муж. Надто наші панї заразились від наших сусїдів аристократизмом і не почувають ся до обовязку зближити ся до нашого селянства. Більше від інтеліґентних жінок виемансипували ся за час війни наші селяни. Там, де населене не виселено, всї поля є оброблені, всї господарські справи пливуть звичайним руслом, всї справи з військовостю, громадськими, судовими і політичними властями нормально полагоджують ся. А все те виконують наші жінки, бо мужі є на війнї. Жінки ведуть самі господарку, годують армію в полї, годують свої дїти, годують міське населене, годують своїх синів і мужів при війську. Виселені жінки з дїтьми перебули ціле пекло. Та мимо сего не падають вони на духу і як лише повертають пів нагі і голодні до своїх сїл, то самі будують собі буди і шаласи, засипують рови, рискалем копають прадїдівську землю, а за насїнем милями збивають пішки дорогу — бо з виселеня мало що могли привести домів. Се все роблять вони без нічиєї помочи, бо священики пішли з тих місцевостий де инде шукати легкого хлїба, а школи не істнують. Дїти, а передовсїм дївчата, не побирають ніякої науки. Взагалї стидом є, що наше інтеліґентне жіноцтво цураєсь працї над нашим сільським жіноцтвом. Селянки мають служити лише на се, щоби кормити паньство, щоби у них все реквірувати. Ми мусимо перевести у себе реквізицію інтеліґентної працї і наші жінки мусять працювати над економічним відродженем і відбудовою нашої зруйнованої України. Жінки мусять взяти участь у всіх наших економічних товариствах і орґанізаціях. До суспільної працї потребують вони набрати теоретичних і практичних відомостий, які їм знов мусить дати їх Союз Українок.

Оба реферати повитали присутні гучними оплесками і над ними розвязала ся широка і палка дискусія. Про повзяті ухвали і рішеня донесемо, як зїзд скінчить ся.

Окружні староства в Чехах.

Відень 20. мая. В недїлю появилось в Вістнику Законів Державн. розпоряджене міністеріяльне про утворене окружних староств у Чехах. Точку тяжкости адмінїстрації переносить воно з намісництва на окружні правительства. За основу подїлу принято національний прінціп. Про приналежність громади до сего чи того округа рішає національний склад її ради громадської. Громади, що лежать як острови серед чужої нац. теритoрії, мусять уже належати до її округа. Виїмку від сеї засади робить ся лише для значнійших островів, як приміром для нїмецького населеня міста Праги. Такі острови одержують окремі свої власти, що підлягають прямо намісництву. Так само не входить в подїл на округи ческе місто Прага з пригородами, що як окрема цїлість підлягають прямо намісництву.

Строгі зарядженя в Празї.

Прага, 18 мая. (Ткб.) Урядово оголошують: „Події протидержавного характеру, які зайшли в часї ювилею народного ческого театру, спонукали власти до відповідних застрень. З боку дирекції поліції видано таке оповіщене: „Культурне торжество ювилею ческого народного театру перейшло в політичні демонстрації і зазначилось подіями державної зради. Сього власти не можуть стерпіти. Заборонюєсь проте всяких сходин і походів. Не вільно під карою носити відзнак ворожих держав (біло-синьо червоних). Гостям полудневих Славян приказуєть ся негайно опустити Прагу. На випадок, якби згадані події не устали, власти замкнуть театр“.

Рівночасно застановила дирекція поліції видавництво „Narodni-х List-ів“ від 19. с. м. за симпатії до держав антанту.

З цїсарської подорожи на Балкан.

Софія, 20. мая. Президент міністрів Радославов урядив снїданок в честь ґрафа Буріяна.

Царгород, 20. мая. На привитане австрійської цїсарської пари з почетом украшено доми Царгороду прапорами, військо і шкільна молодїж держали шпалїр, за котрим товпили ся непроглядно маси публики. Перше повитане цїсарської пари наступило в Черкескоч. Там також прибув австрійський амбасадор гр. Паллявічіні. В Сан Стевано повитав цїсарство в імени султана Ція Еддін.

Заговір в Ірляндії.

Льондон, 20 мая (Кб). Льорд-лайтнант Ірляндії видав проклямацію, в котрій вказує, що деякі мешкаючі в Ірляндії піддані присягли ся і вступили в зрадницькі зносини з Німеччиною. Зрада ся грозить „добрій славі“ Ірляндії і її „славній військовій історії“. Му-

---

ра надгробна плита і, як історична памятка, подарована Михайлові Гіці, братови бувшого молдавського господаря, збіравшому історичний музей. Мабуть вона і досї є в його дворі серед багатьох инших каменїв з написами і скульптурними орнаментами, котрі він зібрав на протязї всього молдавського князівства“...

„Позаяк на старій надгробній плиті ясно можна було відріжнити орла, то родичі Деректі-Баші, замовивши нову плиту із білого мармуру, приказали вирізати на ній також саме ізображене, яке було на ній, в память людини, що принадково розділила могилу близької їм особи; але різьбар, не додержуючись геральдичної точности, замісць прежнього, зробив двоголового, австрійського орла. Плиту сю можна бачити і досї праворуч від входа в церкву“.

Таким побитом, завдяки науковій цікавости д. Кагальничана, маємо ми досить подрібну історію Мазепиної могили і правдивий опис в 1845 році. Знаємо, що Мазепа похований і могила його находить ся не в Варницї, не в Ясах, як ошибочно писали Б. Каменський, Маркевич і Костомаров, а в Галацї, в монастирі св. Георгія. Се в один голос кажуть сучасні Мазепі лїтописцї Валахії, учасники його похоронів і дослїдувачі могили. Нарештї, про се-ж саме свідчить і другий учасник в похоронї Мазепи — його племінник Войнаровський.

В своїм заповітї, складенім ним в Швеції і опублікованім недавно шведським істориком Альфредом Єнсеном в Львівських „Записках Науков. Т-ва ім. Шевченка“, Войнаровський, розпреділяючи на случай смерти своє майно, пише, що монастиреви св. Георгія в Галацї, „в якім похований мій дядько — Його Ясновельможність блаженної памяти гетьман Мазепа“ він записує 10.000 талярів на поминовенє душі гетьмана.

Нам не відомо, чи дістав монастир св. Георгія в Галацї сю пожертву і чи поминають в ньому тепер гетьмана Мазепу, рівно-ж як невідомо, чи є в церковних книгах монастиря сучасна смерти Мазепи запись про його похорон і яку історію пережила могила гетьмана з часу опису її Кагальничаном (1845 р.), але гадаємо, що сї бракуючі відомости можна легко добути, побувавши в Галацї.

Ми тут подали всї відомости про могилу Мазепи та її історію. Зостаєть ся, щоб хто-небудь спеціяльно поїхав на її місце і дав нам подрібні відомости про теперішний її стан. Бо тепер, коли Україна, разом з иншими народами порвала з себе вікові кайдани царизму, котрий душив її більш 200 років і проти котрого боролись найкращі її сини, житє своє поклавші за неї — чи то на вигнаню далеко від України, чи то в холодних нетрах Сибіру, і погибли в Петропавловських казематах, — мусимо вшанувати память всїх борців і страдальців за волю України, що в боротьбі за неї, душу свою положили і вжити всїх заходів, щоб їхні тлінні останки з чужини перенести на рідну Україну, котру вони любили, за котру боролись, страдали і за котру житє своє поклали...

Мусимо тепер же звернути як найбільшу увагу на слова Шевченка:

Згадайте праведних гетьманів:
Де їх могили?

а разом з тим і на могилу Мазепи — сього одного з найбільших дїячів України і мученика за її волю...

сять приняти ся енерґічні міри, щоби побороти німецький заговір. Обовязком всіх вірних підданих є попирати правительство Ірландії, щоби знести віроломний заговір і зрадницькі змаганя Німців сплямити честь Ірляндців для своєї користи. Взиває ся всіх ірійських вірних підданих короля, щоби они не попирали заговору і помогли до чинного продовженя війни. Заповідає ся зарядженя в ціли добровільного вступленя до военної служби в тій надії, що в Ірляндії не потреба буде заводити обовязкової военної служби і що Ірляндці з прочими краями держави виповнять свою частину обовязку.

Льондон, 20 мая. Приняті ірляндським правительством зарядженя, а передовсім скоре арештоване осіб, підозрілих о участь в заговорі в користь Німечини викликало між сінфайнерами в Дублїні замішане. Власти мають посідати обширні вісти про плян, скоордінувати ірійський рух в інтересами Німечини. Арештованя відбули ся вчасним ранком, як місто ще спало і тому не прийшло до ніяких поважнійших забурень супокою. Ходять слухи, що арештовано всіх сінфайнерівських послів, між ними посла ґр. Планкета, провідника сінфайнерів. Арештовано також деякі жінки причасні в сінфайнерівськім руху. Вісти про заговір в Ірляндії викликали в цілій Анґлії, після „Observer“, велике збурене. Німці мали пробувати при помочи підводних лодок знести ся з сінфайнерами. Ціль анґлійської політики в Ірляндії є ясна, ходить о привернене ладу в краю, заведене військової служби і надане Ірляндії самоуправа. Се мають перевести ґенерал Френч і Шорт. Анґлійці числять на се, що Америка одобрить їх зарядженя в Ірляндії.

НОВИНКИ.

— **Справлене помилки.** В попереднім числі „Українського Слова“ на першій стороні, на другій шпальті 4 стрічка від долини має бути: „Міністер Ржепецький не є в роду Українцем.

— **Знесене** тіснійшої военної области в Галичині і Буковині. Начальна Команда армії знесла в Галичині і Буковині тіснійшу военну область. Від 20 мая підчас подорожи по цілій Галичині і Буковині не обовязує більше пашпортовий примус ні перепустки.

— **З українського національного театру в Київі.** Дня 9 мая відбула ся торжественна вистава з приводу 14-х роковин смерти Михайла Старицького. Перед початком вистави Д. В. Антонович в палкій промові схарактеризував значіне Старицького в історії відродженя українського театру як драматурґа і режісера. Опісля перейшла вистава одного з найкрасших творів Старицького, а іменно історичну драму п. з. „Облога Буші“.

— **Польська господарка** в новій польській державі. Варшавські часописи доносять, що за вироблене урядової посади платить ся хабарі навіть 1000 марок. З тим ніхто не крие ся, а навіть анонсує ся в часописах.

— **Замах на білого медведя.** В зоольоґічнім огороді в Шенбруні коло Відня якийсь незвісний чоловік в присутности чисельної публики стрілив 5 разів до білого медведя в клїтці і ранив його в трех місцях. Стріляючого сейчас зловили і вислали до шпиталю для божевільних.

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 22-го мая 1918.

Нині: 22-го мая: ґреко-кат.: Ісаії П. м. а. Н., римо-кат.: Юлії діви.

Завтра: 23-го мая: ґреко-кат.: Симеона Зил., римо-кат.: Дезидерія.

Зі школи ім. М. Шашкевича у Львові при ул. Скарбківській ч. 26. Приватні іспити для хлопців, і дівчат з чотирох кляс народної школи і з першої кляси виділової будуть відбувати ся в часі від 1. до 10. червня 1918 р. Дир. Танчаковський. 1—3

Вступні іспити. Дирекція приватної української ґімназії з правом прилюдности в Долині подає отсим до відома, що іспити приватистів відбудуть ся в днях 11 і 12 червня, а іспити вступні до 1. кл. ґімн. д. 15. червня б. р. Початок іспитів все о год. 8 рано. По феріях відбудуть ся іспити вступні до I. кл. д. 2 вересня а до висших кляс д. 3 і 4. вересня. Зголошувати ся належить найменше один день перед іспитом, предкладаючи потрібні документи. З провінції можуть зголосити ся листовно.

Дирекція ґімназії (I. і II. кл.) і лїцея українського Інститута для дівчат в Перемишли оповіщує, що приватні іспити в ґімназіяльних клясах і в лїцею можна здавати між 3 а 8. червня. Вступний іспит до 2 кляси відбуде ся 12. червня о год. 3 пополудни. Звертає ся увагу, що учениці з матурою реальної ґімназії мають ті самі права, що й класичної.

В справі реквізиції худоби. В понеділок дня 20. V. 1918. о годині 10 передполуднем відбуде ся засідане секції годівельної кр. Т-ва „Сільський Господар“ у Львові (Зіморовича 20) з отсим порядком дневним: 1) Реквізиція худоби і видаване звільняючих цертифікатів на годівельну худобу. 2) Обговорене годівельної програми на східну Галичину. 3) Внески і запити. З огляду на важні справи просимо Хвальні Філії „С. Г.“ вислати своїх найчільнійших годівельників на се засідане на згаданий час. Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар“ у Львові.

Альбом 30. баталїону п. полевих стрільців. Ц. і к. 30 баталїон пільних стрільців (Jäger) видає памятниковий альбум военний, з якого дохід призначений па фонд вдів, сиріт і інвалїдів баталїону. Просить ся всіх, що належать або належали до сего баталїону (офіцирів, підофіцирів і жовнїрів) та брали чинну участь в борбах баталїону, — дальше родини поляглих або загинених, о надіслане всіх знаходячих ся в їх посіданю памятників, записок, світлин, рівнож коротких біоґрафій і фотоґрафій тих, що поляглн або попались в полон, в цїли вихіснуваня сих матеріялів до історії баталїону. Надіслані памятники, записки і світлини звернеть ся з подякою в неушкодженім стані властителям. Замовленя на альбом і згадані матеріяли просить ся надсилати під адресою: Ersatzkompagnie des K. u. k. Feldjägerbaons Nr. 30 (Kriegsalbum) Lemberg Ferdinandskaserne.

П. Папащук, тит. підхорунжий У. С. С., тепер у Київі, зволить дати про себе знак житя. — Ред. „Укр. Слова“. 1—5

До послїдних подій в Київі. Фотоґрафічні знимки жовнярів розоруженої Німцями „синьої дивізії“ можна набути в обох укр. книгарнях у Львові.

Адміністрація нашої часописі находить ся при улиці Сикстуській ч. 21.

Жадайте всюди „Українського Слова!“

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Краєвий адвокат

Др Володимир Бачинський

віднових адвокацьку канцелярію

в Підгайцях.

ОГОЛОШЕНЯ.

Урядничка пошукує зараз скромно умебльованого покою. Шнайдрівна. Адміністрація. ч. 24

Дяка з тenоровим голосом потребує гр. кат. Уряд парохіяльний в Стрию. Точнїйші услівя при зголошеню в „Ділї“ і „Українськім Слові“. ч. 15

ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО

„УКРАЇНСЬКА КНИЖКА“.

I. серія: „Нашим найменчим“ (1—10). (Ілюстроване видавництво для дітий). Редактор: Антін Крушельницький. Ілюструє: Анна Кульчицька.

1. **Дурень і його жінка жаба-панна**, народня казка 14 ілюстр. — 50 с.
2. **Богатий Марко**, народня леґенда, 14. ілюстр. — 50 с.
3. **Лисиця і вівця**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
4. **Котик і півник**, народня байка, 14 ілюстр — 50 с.
5. **Два брати — грішник** — китайські нар. казки, 14 ілюстр. — 50 с.
6. **Цар Лев**, народня байка, 30 ілюстрацій — 1 К.
7. **Повінь**, китайська народня казка, 14 ілюстр. — 50 с.
8. **Господар і вуж**, народня байка, 14 ілюстр — 50 с.
9. **Пімста звірів**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.
10. **Сорока і когут**, народня байка, 14 ілюстр. — 50 с.

Замовленя приймають:

1) „Союзний Базар“, Львів, Руська ч. 20 (при більших замовленях 15 процент опусту).

2) „Книгарня Тов-а ім. Шевченка“, Львів, Ринок 10. 6—10

Памятка з Берестя!

фотоґрафічні знимки з підписами делеґатів на мировім договорі в Берестю можна купити в обох українських книгарнях по 3 кор.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

У Львові:		В краю і державі:	За границею:	
На рік	44·— К.	56·— К.	На Україні	56 карб.
„ півроку	22·— „	28·—	В Німеччині	56 мар.
„ чвертьроку	12·— „	15·— „	В инших державах	84 фр.
„ місяць	4·— „	5·— „		

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ:

Стрічка двошпальтова або її місце 60 с.; в надісланім 1 К.; в оповістках 1·50 К.; в редакційній части перед або по новинках 2 К. Некрольоґія 2 К. Слова грубим друком подвійно. Оголошеня на суботу і неділю подвійно. Постійні оголошеня за осібною умовою.

Видає і відвічає за ред. Др Сидір Голубович. Друкарня Артура Ґольдмана, Львів Сикстуська 19.